

for kandidatudvælgelsen eller for stedfortræderrækkefølgen, blev dette bekræftet af ministeriet.

Og først da vi selv havde fundet ud af, at fremgangsmåden og beregningsresultaterne i disse tilfælde aldrig var godkendt af folketinget, og at medlemmerne reelt var afskåret fra at gøre indsigelse, eftersom det almindeligt tilgængelige beregningsmateriale (statistiske meddelelser) ikke omfatter disse stemmeoverføringer, blev dette bekræftet af ministeriet.

Tilmed måtte ministeriet som led i besvarelsen af de stillede spørgsmål oplyse, at der *foruden* de af ministeren nævnte fortilfælde *var et tilfælde fra 1945*, hvor stemmeoverføringen var foretaget i nøje overensstemmelse med lovens bogstav, dvs. *uden* at lade »Andre partistemmer« indgå i stemmeoverføringen! Dette forekom bemærkelsesværdigt nok kun et par måneder efter den valglovsændring, som indførte begrebet »Partistemmer«, – altså på et tidspunkt, hvor ændringen og dens hensigter må formodes at have været i friskere erindring end i 1973 og 1981, henholdsvis 28 og 36 år efter, hvor man ved spekulationer om lovens hensigt indfortolker en ganske anden praksis end den i loven anviste og den i 1945 benyttede.

Først da vi direkte spurgte om det (spørgsmål 7, bilag 17), fik vi bekræftet, at indenrigsministeriet *hverken i 1973*, da man altså ændrede den hidtidige praksis, *eller på noget andet tidspunkt over for folketinget har fremdraget spørgsmålet om, hvorledes der skal forholdes med »Andre partistemmer«* i tilfælde, hvor et parti har anmeldt partiliste.

Dertil kommer, at fotokopier af indenrigsministeriets originale beregningsskemaer fra valgene i 1973, 1975 og 1977, som udvalget først modtog den 14. april 1982, klart viser, at man i de omtalte tilfælde *ikke* benyttede den metode, man nu har anvendt, men at man ved første stemmeoverføring *samtidig* overførte stemmerne fra den kandidat, der havde fået det laveste antal stemmer (således som valgloven foreskriver), og de »Andre partistemmer« (som efter valglovens bogstav ikke indgår i stemmeoverføringen). Havde man fastholdt denne metode ved 1981-valget, var nr. 2 på listen for socialistisk folkeparti i Sønder storkreds blevet valgt.

Det var altså forkert, når indenrigsministeren den 22. december 1981 gav tinget »den rent faktiske oplysning, at i forbindelse med

opgørelsen af valgene i 1973, 1975 og 1977 har indenrigsministeriet fulgt den samme praksis, som er anvendt i dette tilfælde.« Det *eneste* fælles træk ved disse tilfælde har været, at man har søgt at favorisere nr. 1 på listen. *Fremgangsmåden* har været forskellig, idet den hele tiden har været tilpasset det formål at favorisere nr. 1. Det er ikke det, man normalt vil forstå ved, at der »i forbindelse med opgørelsen er fulgt den samme praksis« i alle disse tilfælde.

Udvalgets formand, hr. Tastesen, var da heller ikke ved modtagelsen af disse oplysninger i tvivl om, at tinget var blevet fejlinformeret om den hidtidige praksis. Til Socialistisk Dagblad udtalte han, at de originale beregningsskemaer »klart viser, at ministeriet har brugt en helt tredje beregningsmetode i forhold til de to metoder, der har været fortolkningstvív om«. Han sagde videre: »At dømme efter de seneste papirer fra ministeriet, har ministeriet netop ikke gjort, som det plejer.« (Socialistisk Dagblad, 17. april 1982). Helt tilsvarende udtalte han sig til Radioavisen.

Senere har formanden og udvalgets flertal tilsluttet sig den forklaring, ministeriet har udarbejdet (bilag 22), og hvori det påstås, at »der ikke hersker uoverensstemmelse mellem overførselsmetoderne ved de 4 nævnte valg«. Man erkender, at fremgangsmåden har været forskellig, men giver følgende interessante begrundelse:

»Årsagen hertil er den, at det i alle de nævnte tilfælde umiddelbart har kunnet konstateres, at partilistens nr. 1, selv med tillæg af »Andre partistemmer« ikke ville kunne opnå det for et mandat fornødne stemmetal – fordelingstallet, hvorfor overførsel af stemmer fra den kandidat, der havde opnået det laveste stemmetal, ville være fornøden.«

Denne begrundelse er interessant, *fordi den lige så fuldt gælder ved 1981-valget!* Også her kunne det »umiddelbart konstateres, at partilistens nr. 1, selv med tillæg af »Andre partistemmer«, ikke ville kunne nå fordelingstallet«. Altså skulle man ifølge begrundelsen også i 1981 *samtidig* have overført stemmerne fra den kandidat, der havde færrest. Det gjorde man imidlertid ikke. Man valgte *en anden fremgangsmåde*, som alene var styret af ønsket om at favorisere listens nr. 1.